

TEHNIČKO UPUTSTVO ZA PREPOZNAVANJE
KARANTINSKI ŠTETNIH ORGANIZAMA (DIREKTIVA EU 2000/29)

24
TUTA ABSOLUTA
Lisni miner paradajza

Sinonim: *Scrobipalpuloides absoluta*

Taksonomija: Insecta, Lepidoptera, Gelechiidae

Status: EPPO A2 action list

BILJKE DOMAĆINI

Najznačajnija biljka domaćin je paradajz. Štetočina napada i krompir kao i druge biljke roda Solanum: *Solanum*

nigrum, *Solanum melongena*, *Datura stramonium*, *Nicotiana glauca*. Zabeležene su štete i na pasulju i paprici.

GEOGRAFSKA RASPROSTRANJENOST

Niska temperatura je ograničavajući faktor za širenje *Tutta absoluta*. Nije prisutna iznad 1000m nadmorske visine. Smatra se da bi joj idealno mesto za razvoj bile mediteranske zemlje.

Rasprostranjen je u Južnoj Americi (Čile, Brazil, Kolumbija, Bolivija, Peru, Urugvaj...) i Aziji (Japan).

Postoje podaci o pojavi *Tute absolute* u mediteranskim zemljama: Italija, Kipar, Španija, Maroco, Alžir, Tunis, Libija. U 2009 je *Tuta absoluta* zvanično prijavljena u sledećim zemljama: Francuska, Italija, Tunis, Malta, Libija, Velika Britanija, Grčka i Švajcarska, a postoji sumnja da se pojavila i u Holandiji.

Sl.1 - imago i larva

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
Управа за заштиту биља

Project financed by the European Union

MINISTERO DELLE POLITICHE AGRICOLE
ALIMENTARI E FORESTALI

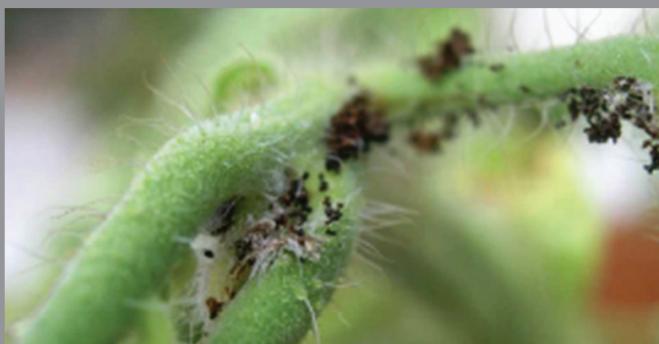
Twinning Project SR2005/IB/AG/02

"Institutional capacity building within the Phytosanitary Directorate of the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management"

FITOSANITARNI RIZIK

Potencijalno predstavlja ozbiljnu štetočinu paradajza u toplijem delu EPPO regiona. Na krompiru je rizik od širenja ograničen zato što patogen ne napada krtole krompira u polju ili u skladištu, već samo nadzemne

delove biljke u polju. U napadnutim regionima se brzo širi, a ograničavanje brojnosti populacije insekta može biti komplikovano zbog pojave rezistentnosti na insekticide.

Slika 2 - Stablo

BIOLOGIJA

Tuta absoluta je mikrolepidoptera. To su noćni leptiri koji se preko dana kriju u lišću biljaka. Odrasli insekt je dug od 5-7mm sa izraženim pipcima. Larve su smeđe sa karakterističnom tamnom glavom.

Tuta absoluta je razarajuća štetočina paradajza. Može da ima od 10-12 generacija godišnje. Svaka ženka može da položi 250-300 jaja za vreme svog života. Ceo ciklus razvoja se završi za 30-35 dana. Zaraza je pogubna za usev paradajza i u polju i u zatvorenom prostoru. Može prezimeti kao jaje, lutka ili odrasli u zavisnosti od uslova sredine. Insekt se hrani mezofilom lista i pravi mine u lišću. Može prouzrokovati štete tokom celog ciklusa razvoja. Štete mogu iznositi i do 100%.

Biljke paradajza mogu biti napadnute u svim fazama razvoja i mogu biti napadnuti svi delovi biljke od pupoljaka do ploda. U plodovima paradajza buši tunele u svim fazama razvoja biljke i može dovesti do truleži. Na krompiru napada nadzemne delove.

Fitosanitarne mere: Preporučeno je od strane EPPO-a regulisanje ovog patogena. Biljke i plodovi paradajza, koji se uvoze iz zemalja gde je prisutan ovaj organizam, moraju biti bez ovog insekta.

Suzbijanje:

Hemijsko tretiranje je ograničene efikasnosti obzirom na biologiju insekta (brz razvoj, ubušavanje u biljku), kao i pojavu rezistentnosti. Za rano otkrivanje koriste se feromonske klopke. Jedno od mogućih rešenja je upotreba feromonskih klopki za suzbijanje, čime bi se istovremeno pratila pojava insekta i smanjivao broj imagi. Preporučuje se pravilna agrotehnička obrada zemljista, navodnjavanje, pravilno đubrenje kao i uništavanje biljnih ostataka i sadnja otpornih sorti.

Slika 3 - *Tuta absoluta*: jaja (cilindričnog oblika), larva (sa karakterističnom tamnom glavom) i imago

Slika 4 - Napadnute biljke paradajza

Slika 5 - simptomi na plodovima i biljkama paradajza

Slika 6 - feromonska klopka

Slika 7 - Simptomi na lišću plavog paradajza

Slika 8

